

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА УКРАЇНИ

У статті розкрито загальнодержавні нормативні акти, стратегії, концепції та програми Китайської Народної Республіки («Закон про патріотичне виховання», Державна програма «Якщо національне надбання може говорити») та України (Стратегія національно-патріотичного виховання, Концепція розвитку громадянської освіти в Україні), які регулюють реалізацію патріотичного виховання дітей у закладах дошкільної освіти. Установлено, що в Китаї патріотичне виховання охоплює такі сфери, як ідеологія і політика, історія і культура, національні символи, краса Батьківщини, національна єдність і етнічна солідарність, національна безпека і оборона, подвиги героїв і взірців для наслідування тощо. В Україні акцентується увага на національно-патріотичному вихованні підростаючого покоління. Формування почуття патріотизму українців відбувається на засадах духовності та моральності, популяризації духовно-культурної спадщини Українського народу.

Проаналізовано теоретичні напрацювання китайських (Чжан Сяо Ін, Чжао Сюй Мэй, Лі Цзядао, Цзян Ши Мэй, Лю Ін, Цзян Юй Хун та інші), а також українських науковців (Л. Клімова, К. Мазур, Н. Міхіна, Г. Розлуцька, В. Купрієнко, В. Куриця, В. Шинкаренко та інші). Встановлено, що їхні роботи присвячувалися питанням важливості патріотичного виховання дошкільників, обґрунтуванню принципів патріотичного виховання, визначенню форм та умов ефективності реалізації завдань патріотичного (національно-патріотичного) виховання цієї вікової категорії дітей. Також у працях дослідників доведено доцільність застосування з метою реалізації означених завдань, віртуальної реальності та інших нових медіатехнологій, оскільки вони дають можливість відтворити історичні пам'ятки та старі місця з багатовіковою історією, втрачені та пошкоджені історичні реліквії та старі об'єкти.

Проаналізовано досвід використання різних форм виховної роботи, методів та засобів виховання для ознайомлення дошкільників із рідним населеним пунктом і його визначними місцями, із прапором, гербом та іншими символами країни та нації. Особливу увагу звернено на потенціал патріотичного туризму, проведення народних свят, театралізації з метою патріотичного виховання дітей дошкільного віку.

Ключові слова: патріотичне виховання, громадянська освіта, заклади дошкільної освіти, Китайська народна республіка, Україна, дошкільники, форми виховної роботи, методи виховання, засоби виховання.

Один із важливих напрямів виховання підростаючого покоління в кожній країні пов'язаний із формуванням і розвитком патріотизму дітей, юні, молоді. В умовах сьогодення в закладах дошкільної освіти Китайської Народної Республіки (КНР) та України значна увага приділяється патріотичному вихованню, що зумовлює необхідність вивчення окремих теоретичних та практичних аспектів означеного питання в обох країнах.

Мета статті: розкрити теоретичні та практичні здобутки в сфері патріотичного виховання дітей у закладах дошкільної освіти КНР та України.

У КНР переконані, що виховання патріотизму є потребою національного відродження китайської нації, яка має довгу історію, глибинні культурні традиції, національну єдність та національну гордість. Патріотизм завжди був традиційною чеснотою китайців. В умовах піднесення Китаю, зростання його ролі та впливу на світовій арені постає завдання трансформувати патріотичне захоплення підростаючого покоління в раціональні патріотичні дії, проводячи патріотичне виховання для дошкільнят, учнів та студентів. Виховання патріотизму зумовлюється потребою всебічного розвитку учнів. Посилення виховних впливів патріотичної спрямованості та виховування патріотизму допомагає дітям, підліткам та молоді сформуванню широкого світогляду, патріотичні погляди на життя та цінності, розвивати та плекати національний дух учнів, підвищувати їхню національну самооцінку, впевненість у собі та гордість. Окрім того, патріотичне виховання сприяє попередженню можливих відхилень у поглядах та поведінці.

Переконання китайців стосовно важливості патріотичного та громадянського виховання підростаючого покоління віддзеркалилися на державній політиці Китайської народної республіки (КНР). У 1991 р. її лідер Цзян Цземінь висунув тезу про необхідність організації патріотичного виховання від закладу дошкільної освіти до закладу вищої освіти, підтверджуючи тим самим, що патріотизм є важливою складовою будівництва духовності нації [9]. У жовтні 2023 р. китайські законодавці проголосували за ухвалення нового закону про патріотичне виховання, який спрямований на розвиток патріотичних переконань населення країни. Закон, ухвалений на засіданні постійного комітету Загальнокитайських зборів народних представників, набув чинності 1 січня 2024 року. Відповідно до закону патріотичне виховання охоплює такі сфери, як ідеологія і політика, історія і культура, національні символи, краса Батьківщини, національна єдність і етнічна солідарність, національна безпека і оборона, подвиги героїв і взірців для наслідування. Закон акцентує увагу на патріотичному вихованні молоді та дітей, а також містить положення щодо патріотичного виховання різних груп людей, таких як працівники державних відомств, підприємств і державних установ, жителі міст і сіл, а також співвітчизники з Гонконгу, Макао, Тайваню і закордонні китайці. Прийняття цього нормативного акту, на думку законодавця, забезпечує правову гарантію патріотичного виховання в нову добу. У цій

країні впевнені, що для китайського народу надзвичайно важливо зміцнити національний дух і сформувати колективну силу для просування побудови сильнішого Китаю та здійснення національного відродження.

У КНР питання патріотичного виховання привернуло увагу значної кількості науковців, а саме: Чжан Сяо Ін, Чжао Сюй Мэй, Лі Цзядао, Цзян Ши Мэй, Лю Ін, Цзян Юй Хун та інших. Їхні роботи присвячувалися питанням важливості патріотичного виховання, необхідності означеному питанню приділяти особливу увагу в освітньому процесі. Зокрема, Чжан Сяо Ін наголошує на потребі здійснення патріотичного виховання в повсякденній діяльності дітей. Також автор наголошує на важливості знайомства дітей з рідним містом і його визначними місцями [12].

Для китайських учених очевидно, що патріотичне виховання – це не епізод, не одинична акція, а процес, якому притаманна цілеспрямованість, систематичність. Це процес, що впливає на усвідомлення, прийняття та подальшу трансляцію суспільно та особисто значущих цінностей, пов'язаних з місцем проживання, з країною, в якій особистість формується і зростає. Також цей процес сприяє духовному досягненню батьківщини як мікро– і макросоціуму, усвідомленню себе і свого призначення, місця в цьому соціумі. Зважаючи на це, дослідники наголошують, що патріотичне виховання повинно здійснюватися з дитинства. Установки та орієнтири, засвоєні в дошкільному віці, значно впливають на вибір життєвого шляху людини.

Лі Цзядао доводить, що починати роботу з патріотичного виховання дошкільників слід зі звернення саме до патріотичних почуттів дітей задля того, щоб вони любили і поважали свою рідну землю. Любов і повага до батьківщини розкривається через ніжні почуття до своєї сім'ї, близьких і оточуючих людей. Виховувати патріотизм необхідно через природу рідного краю, ознайомлення зі своїм містом, мистецтвом і культурою нації, тобто через середовище, яке оточує дошкільнят.

Лі Цзядао висуває два принципи патріотичного виховання: 1) знайомство з інформацією за принципом від близької та зрозумілої для дитини до більш складної та незрозумілої; 2) участь дорослих, які мають надавати приклад патріотизму, показувати свою любов і повагу до Батьківщини [9].

Науковий інтерес для нашого дослідження становить підхід Цзян Юй Хун, який обґрунтовує важливість правильного розуміння патріотичного виховання. На думку вченого, патріотичне виховання має передбачати формування позитивних емоцій та почуттів у дітей. Автор зазначає, що найчастіше вихователі дошкільних закладів освіти вважають, що патріотичне виховання передбачає знайомство дітей із прапором, гербом та іншими символами країни та нації. Але, на думку Цзян Юй Хун, патріотизм – це любов до людей, рідного міста та до Батьківщини. Педагогам дошкільних закладів освіти необхідно виховати в дітей любов до навколишньої дійсності. Наприклад, під час проведення щоденного підйому прапора знайомити та розучувати з дітьми пісні про країну. Також слід проводити бесіди та знайомити із сучасними героями країни – переможцями Олімпійських ігор тощо [11].

Хун Чжао, Лонг Ван, Шію Лю у своїй статті наголошують на необхідності організації патріотично орієнтованого туризму дошкільників з батьками або дошкільників із вихователями. Туризм патріотичного спрямування в основному базується на місцях, де герої-революціонери зробили великі досягнення під час війни. Тобто, на думку науковців, слід брати за основу революційну історію, революційні дії та революційний дух, варто проводити в таких місцях відповідні тематичні заходи для туристів. Прогулюючись визначними мальовничими місцями, можна і насолодитися природними пейзажами, і зрозуміти історію, дізнатися про революційні дії, а найголовніше – перейнятися відповідним духом. Наприклад, Ляонинські «шість місць» містять багату ідеологічну конотацію та цінність, а також виконують важливу функцію освіти людей. Нині «шість місць» стали найхарактернішою «головною мелодією» туризму патріотичного спрямування у провінції Ляонін. У Музеї історії «918» (м. Шеньян), Меморіальному залі кампанії Ляошень (м. Цзіньчжоу), Меморіальному залі Північно-східної антияпонської об'єднаної армії (м. Беньсі) та інших подібних об'єктах зосереджуються на влаштуванні мальовничих місць, залученні туристів до подорожей. Щорічно після свята «Першомай» Шеньянський історичний музей «918» приймає близько 100000 відвідувачів з провінції та інших регіонів Китаю, а також значну кількість місцевих жителів. Туризм патріотичного спрямування стає дедалі популярнішим. З огляду на це, особливо важливо проводити емоційне виховання дітей дошкільного віку через такий туризм. Для екскурсії батьків з дітьми можна вибрати деякі з меморіальних місць Північно-східного опору тощо. Батьки зі своїми дітьми можуть грати, насолоджуватися пейзажами, а також ознайомлюватися з історією Північно-Східного Оперу [8].

Хун Чжао, Лонг Ван, Шію Лю також пропонують застосовувати цифрові технології з метою патріотичного виховання дошкільників. Зокрема, це стосується технології віртуальної реальності, яка супроводжується підвищенням соціальної продуктивності та науково-технічного рівня та стрімко розвивається. Різні галузі мають на неї стійкий попит. Технології віртуальної реальності досягли великого прогресу – і сфера освіти почала застосовувати віртуальну реальність у навчальній та виховній роботі, щоправда, більшою мірою зі школярами. Форми та методи виховної роботи патріотичного спрямування, на переконання авторів статті, можна збагатити, поєднавши віртуальну реальність з відповідними культурними ресурсами. Цифрова презентація пам'яток культури дозволяє не тільки повністю зберегти існуючі культурні ресурси у вигляді тексту, зображень, аудіо та відео, а й певною мірою знизити вплив розвитку міст, розширення їхньої забудови на культурні ресурси у процесі суспільного розвитку. При цьому віртуальна реальність та інші нові медіатехнології використовуються для відновлення та «відтворення» історичних пам'яток та старих місць

з багатовіковою історією, втрачених та пошкоджених історичних реліквій та старих об'єктів. У такому випадку великі дані, хмарні обчислення та інші технології використовуються для створення реалістичного культурного музею у віртуальному реальному світі. Це застосовується переважно з метою сприяння захисту та збагачення ресурсів патріотичного спрямування. Патріотичне виховання дітей дошкільного віку може бути здійснене за допомогою нового медіа-середовища, відвідування деяких відповідних культурно-освітніх ресурсних платформ, які використовують цифрові інтернет-технології для відкритого поширення культурних освітніх ресурсів у суспільстві, школах, дитячих садочках, молодіжних парках та інших місцях. Молодіжний парк також може організувати дітей для набуття досвіду віртуальної реальності, носіння окулярів віртуальної реальності, а також надати дітям візуальний та слуховий досвід за допомогою нових медіа-платформ, щоб стимулювати дітей до глибшого розуміння власної культури та героїчної історії [8].

Державною програмою «Якщо національне надбання може говорити» передбачено активне впровадження в роботі сучасного китайського вихователя віртуального відвідування музеїв. Завдяки застосуванню таких форм виховної роботи національні скарби з музею доставляються до кожного маленького громадянина, а в дітей формується почуття національної гордості. Якщо порівнювати із традиційною екскурсією, то слід відмітити, що віртуальні експонати, коментарі експертів та яскрава розповідь набагато краще захоплюють та справляють більше враження на людей [4, с. 227].

Значна увага патріотичному вихованню дітей надається і в Україні. Зокрема, це засвідчують такі державні нормативні документи, як Стратегія національно-патріотичного виховання (2019 р.) [6], Концепція розвитку громадянської освіти в Україні (2022 р.) [1]. Останній з них визначає національно-патріотичне виховання змістовим напрямом громадянської освіти. У цьому документі прописано, що на рівні дошкільної освіти має здійснюватися таке:

- «навчання основам самоідентифікації, усвідомленню приналежності до спільноти, територіальної громади, держави;
- виховання поваги до державної мови та державних символів;
- сприяння гармонійній соціалізації у суспільстві, формуванню розуміння різних соціальних ролей;
- формування здатності до спільної колективної діяльності, сприяння набуттю досвіду досягнення спільних цілей» [1].

Заклад дошкільної освіти як перша ланка освітньої системи має рости і плекати свідомих громадян із перших днів перебування дітей у ньому. В Україні здійснення патріотичного виховання є одним із найактуальніших і найбільш важливих завдань, які слід вирішувати всім, хто працює з дошкільниками. Мета вихователів має полягати в тому, щоб захопити дитину тим, що вона бачить навколо себе, чому дивується і що відгукується в душі. Почуття любові до Батьківщини в дітей дошкільного віку пов'язується зі ставленням до своєї родини, близьких, домівки. Що буде закладено в серце дитини зараз, виявиться пізніше і вплине на її життя [2, с. 70].

Українські науковці виділяють такі умови ефективності реалізації завдань патріотичного (національно-патріотичного) виховання дошкільників:

- організація соціального, предметно-культурного, природного розвивального середовища;
- достатнє навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, що передбачає укомплектованість відповідними програмами, навчальною, методичною та художньою літературою;
- поєднання в освітньому процесі різних форм навчання та виховання, методів і засобів педагогічного впливу, видів діяльності дітей;
- систематичний моніторинг стану освітньої роботи, її ефективності;
- оптимізація методичної роботи з кадрами;
- підтримування зв'язку з іншими закладами освіти;
- ефективна співпраця з сім'ями вихованців [2, с. 70].

Окрім вище зазначеного, науковці зазначають, що робота з патріотичного виховання дітей дошкільного віку має відбуватись із врахуванням особливостей дитячої психіки: короткочасність уваги, підвищений інтерес до яскравого, висока емоційність. Означені особливості беруться до уваги при розробці більшості методичних розробок, які використовуються в дитячих садках.

Дошкільникам рекомендується розповідати про найважливіші події нашої історії, про героїчні вчинки їхніх дідів і пращів для збереження Батьківщини, як самовіддано їхні батьки та інші воїни ЗСУ захищають зараз рідну землю в боях і як чесно вони працювали в мирний час для її процвітання. Необхідно, щоб діти дошкільного віку пишалися тим, що вони також є частиною українського народу і що їхні родини безпосередньо причетні до історії України і створюють її майбутнє.

Л. Клімова, Н. Міхіна, В. Купрієнко, В. Шинкаренко визначили, що робота в закладі дошкільної освіти з патріотичного виховання повинна передбачати такі форми:

- розповіді вихователя про рідний край, місто чи село;
- прогулянки по околицях та вулицями населеного пункту;
- відвідування пам'ятних місць;
- екскурсія в місцевий краєзнавчий музей;
- зустрічі з ветеранами війни і праці;

- читання адаптованих до віку літературних творів про захисників Батьківщини;
- бесіди відповідної тематики;
- вивчення на пам'ять віршів, прислів'їв та приказок про Батьківщину;
- виготовлення виробів, пов'язаних із місцевими ремеслами;
- слухання народної музики, вивчення пісень про Батьківщину;
- тематичний фольклорний ранок [7, с. 244–245].

Окремо слід зупинитися на потенціалі українського музичного фольклору. Особлива роль у патріотичному вихованні дошкільників належить колісковій пісні, оскільки вона є одним із найдавніших видів народної творчості. Для такого фольклорного жанру притаманні високе ліричне світосприйняття, багатство типажів, глибина і милозвучність. Колісанки водночас в простій формі знайомлять дитину дошкільного віку з побутовими речами і духовними цінностями, спонукають до працелюбності, порядку і справедливості [3, с. 90].

Українські народні коліскові пісні захоплюють своєю простотою і ніжністю. У них можна побачити найвищі людські почуття. Специфічною ознакою колісанок є переважна небагатослівність – дві-три строфи. Водночас вони завжди мають глибокий зміст, постійно є дія [3, с. 90].

У музично-виховній діяльності закладів дошкільної освіти найчастіше використовують «Котику сіренький» (українська народна пісня в обробці М. Вериківського) або ж «Ой ходить сон» (в обробці Л. Ревуцького). Вихователі дітям пропонують співати колісанки в різних видах ігрової діяльності, наприклад, граючи в «Катруся хоче спати», «Покладемо Ганю спати». Дошкільники разом з вихователем, заколисуючи ляльку, співають ці українські народні пісні. Також можна організувати вечір українських пісень «Колісковий віночок», під час якого діти заколисують ведмедиків, ляльок, зайчиків [3, с. 90-91].

Погоджуємося з думкою К. Мазур, що «слухання та виконання дошкільнятами коліскових пробуджують у дітей численні емоції, формують патріотичні почуття, уяву, національне світовідчуття і мислення. Також вони вчать дітей розуміти сутність мови як певного поєднання звуків. Коліскові пісні постають могутнім засобом пробудження і розвитку національної самосвідомості, патріотизму і гуманізму підростаючого покоління. Коліскові та забавлянки (утішки) – фольклорні жанри, якими зроду-віку користуються дорослі, спілкуючись з дітьми. Не одне покоління свідомих, патріотично налаштованих громадян починало своє ознайомлення зі світом поезії саме через дані твори. І зараз, незважаючи на наявність великої кількості спеціальної літератури для дітей, ці праці не втрачають своєї привабливості та дидактичної значущості» [3, с. 91].

Також в Україні формують патріотизм дошкільників з допомогою театралізації, оскільки історичні факти, літературні або фольклорні твори подаються у доступній для дитячого сприймання формі, цікаво відображаються культурно-обрядові надбання тощо. Ефективність застосування театралізації може зростати за умови використання театральних ігор, коли діти втілюють різні персонажі та переживають їхні емоції. За допомогою цього розширюється розуміння та сприйняття почуттів інших людей [5, с. 42].

Задля формування любові та поваги до національних особливостей українців Г. Розлуцька, В. Куриця пропонують застосування національних костюмів та атрибутики під час вистави або гри, у такий спосіб дітям краще відчувати єдність зі своєю нацією. Діти позитивно ставляться до театральних вистав, які спрямовані на ознайомлення дошкільників з українською національною символікою (державною, історичною), а також мають змогу дітям долучитися до національних традицій українського народу, його танців, пісень, обрядів, фольклору [5, с. 43].

Г. Розлуцька, В. Куриця наголошують на тому, що почуття власної гідності як представника українського народу формується у театралізаціях, рольових іграх, оскільки діти отримують можливість відчувати себе воїнами, лицарями, героями, захисниками своєї Батьківщини. Позитивне емоційне налаштування створюють масові та групові форми виховної роботи, зокрема сценки, вистави, групові ігри, танцювальні, музичні, театральні дійства, коли діти представляють різні етнічні групи та навчаються спілкуватися і працювати разом; іграшки в національних костюмах різних етнічних груп або національностей [5, с. 43].

Отже, в Україні та КНР на загальнодержавному рівні визнається важливість патріотичного виховання дошкільників, що підтверджується низкою нормативних актів. Означене питання активно розробляється науковцями, які обґрунтовують найбільш ефективні форми, методи та засоби формування патріотизму дітей. У виховній практиці часто використовуються різні заходи для ознайомлення дітей з рідним населеним пунктом і його визначними місцями, із прапором, гербом та іншими символами країни та нації, патріотичний туризм, проведення народних свят, театралізацій відповідного спрямування тощо.

Використана література:

1. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні (2022 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#Text>
2. Левкова Р. Б. Національно-патріотичне виховання дошкільників в умовах сьогодення. *Педагогічний пошук*. 2022. № 4. С. 69–73 URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedp_2022_4_21
3. Мазур К. В. Організація патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку засобами українського музичного фольклору. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2018. Вип. 52. С. 89-93.
4. Мкртчян О. А. Підготовка майбутніх вихователів до патріотичного виховання дошкільників в Україні та Китаї. *Professional Education : Methodology, Theory and Technologies*. 2021. Вип. 14. С. 217–232.

5. Розлуцька Г., Куриця В. Формування патріотичних цінностей у дітей дошкільного віку засобами театралізації. *New Inception*. 2023. № 1–2. С. 39–46. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ninc_2023_1-2_6
6. Стратегія національно-патріотичного виховання (2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#n15>
7. Шинкаренко В. В., Клімова Л. В., Міхіна Н. О., Купрієнко В. І. Особливості патріотичного виховання дітей дошкільного віку. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки : реальність та перспективи*. 2020. Вип. 78. С. 244–248.
8. Zhao H., Wang L., Liu S. Research on the Strategy of Integrating Red Culture into Patriotic Education Activities of Young People. *Open Journal of Applied Sciences*, 2023. Vol. 13, P. 1178–1195.
9. 李道佳 幼儿爱国主义教育的基本原则. *学前教育研究*. 1995 年第1期第.
10. 赵雪梅浅谈如何在少数民族聚居地区对幼儿进行爱国主义教育. *师者讲坛*. 2015. 年第1期第.
11. 江玉红幼儿园爱国主义教育的思考与探索. *科技信息*. 2010. 年第2期第.
12. 张晓英·杨华·对幼儿进行爱国主义教育的尝试. *课程与教学*. 2006. 年第7–8期第.

References:

1. Kontseptsiia rozvytku hromadianskoi osvity v Ukraini (2022). [Concept for the development of civic education in Ukraine]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
2. Levkova R. B. (2022) Natsionalno-patriotychne vykhovannia doshkilnykiv v umovakh sohodennia. [National-patriotic education of preschoolers in today's conditions]. *Pedahohichnyi poshuk*. № 4. S. 69–73. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedp_2022_4_21 [in Ukrainian].
3. Mazur K. V. (2018) Orhanizatsiia patriotychnoho vykhovannia ditei starshoho doshkilnoho viku zasobamy ukrainskoho muzychnoho folklore. [Organization a patriotic education of senior preschool children through the means of Ukrainian musical folklore]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*. Vyp. 52. S. 89–93 [in Ukrainian].
4. Mkrtychian O. A. (2021) Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do patriotychnoho vykhovannia doshkilnykiv v Ukraini ta Kytai. [Preparation of future teachers for patriotic education of preschoolers in Ukraine and China]. *Professional Education : Methodology, Theory and Technologies*. Vyp. 14. S. 217–232 [in Ukrainian].
5. Rozlutska H., Kurytsia V. (2023) Formuvannia patriotychnykh tsinnosti u ditei doshkilnoho viku zasobamy teatralizatsii, [Formation of patriotic values in preschool children by means of theatricalization]. *New Inception*. № 1–2. S. 39–46. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ninc_2023_1-2_6 [in Ukrainian].
6. Stratehiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia (2019). [Strategy of national-patriotic education]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#n15> [in Ukrainian].
7. Shynkarenko V. V., Klimova L. V., Mikhina N. O., Kupriienko V. I. (2020) Osoblyvosti patriotychnoho vykhovannia ditei doshkilnoho viku. [Features of patriotic education of preschool children]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Dragomanova. Seriya 5. Pedahohichni nauky: realiti ta perspektivy*. Vyp. 78. S. 244–248 [in Ukrainian].
8. Zhao H., Wang L., Liu S. (2023) Research on the Strategy of Integrating Red Culture into Patriotic Education Activities of Young People. *Open Journal of Applied Sciences*, Vol. 13, P. 1178–1195.
9. 李道 (1995) 佳 幼儿爱国主义教育的基本原则 [Basic principles of instilling patriotism in young children]. *学前教育研究*. 年第1期第 [in Chinese].
10. 赵雪梅 (2015) 浅谈如何在少数民族聚居地区对幼儿进行爱国主义教育 [Providing patriotic education for young children in ethnic minority areas]. *师者讲坛*, 年第1期第. [in Chinese]
11. 江玉红 (2010) 幼儿园爱国主义教育的思考与探索 [Thoughts and research on teaching patriotism in kindergarten]. *科技信息* 年第2期第. [in Chinese].
12. 张晓英, 杨华 (2006) 对幼儿进行爱国主义教育的尝试 [Attempts to conduct patriotic education of young children]. *课程与教学*. 年第7–8期第. [in Chinese].

Zhe Cheng. Patriotic education of children in preschool education institutions of the People's Republic of China and Ukraine.

The article reveals the national normative acts, strategies, concepts and programs of the People's Republic of China («Law on patriotic education», state program «If the national heritage can speak») and Ukraine (Strategy of national and patriotic education, concept of development of civic education in Ukraine), which regulate the implementation of patriotic education of children in preschool education institutions. It is established that in China, patriotic education covers such areas as ideology and politics, history and culture, national symbols, the beauty of the Motherland, national unity and ethnic solidarity, national security and defense, the feats of the heroes and role models, etc. In Ukraine, attention is focused on the national and patriotic education of the younger generation. The formation of Ukrainians' sense of patriotism is based on the principles of spirituality and morality, and popularization of the spiritual and cultural heritage of the Ukrainian people.

The article analyzes the theoretical developments of Chinese (Chzhan Siao In, Chzhao Siui Mei, Li Tszia dao, Tszian Shy Mei, Liu In, Tszian Yui Khun and others) and Ukrainian scientists (L. Klimova, K. Mazur, N. Mikhina, H. Rozlutska, V. Kupriienko, V. Kurytsia, V. Shynkarenko, and others). Their work focused on the importance of patriotic education for preschoolers, establishing the principles and effectiveness of this type of education, as well as identifying the forms and conditions necessary for effective patriotic (national-patriotic) education for children in this age group. The researchers also proved the feasibility of using virtual reality and other new media technologies to implement these tasks, as they make it possible to recreate historical monuments and old places with a long history, lost and damaged historical relics and old objects.

The experience of using different forms of educational work, methods and means of education to familiarize preschoolers with their native village and its sights, with the flag, coat of arms and other symbols of the country and nation are analyzed. Particular attention is paid to the potential of patriotic tourism, folk festivals, and theatricalizations for patriotic education of preschool children.

Key words: patriotic education, civic education, preschool education institutions, People's Republic of China, Ukraine, preschoolers, forms of educational work, methods of education, means of education.